

ULUSLARARASI TİCARETTE AKREDİTİFLİ ÖDEMELER VE UCP 600

Ali POLAT*

ÖZET

Akreditifli ödeme şekli, uluslararası ticarete kullanılan önemli bir ödeme şeklidir. Bu ödeme şeklinin uygulanmasında Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) tarafından düzenlenen yeknesak kurallar genel kabul görmüş kurallar olup en son düzenleme 1 Temmuz 2007 tarihli 600 No'lu yayımla getirilmiştir.

Bir ödeme şekli olarak akreditifler, diğer ödeme şekilleri ile mukayese edildiğinde, özel bir uzmanlık gerektirmektedir. Bu uzman bakış açısı ile akreditif işleme alınmadığı takdirde, ihracat akreditifleri herhangi bir ödeme garantisini sağlamamakta, ithalat akreditifleri malın kalitesinde ve temininde beklenen güvenceyi temin etmemektedir.

Bu çalışmada, akreditiflerin tarihsel gelişimi ve tanımı ile birlikte belgeler, rezerv konuları ve bu konular kapsamında UCP 600 ile gelen farklılıklar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akreditif, UCP 600, MTO, Ödeme Şekilleri

PAYMENTS IN INTERNATIONAL TRADE BY LETTER OF CREDITS AND UCP 600

ABSTRACT

Letter of credits are important payment terms used in international trade transactions. International Chamber of Commerce (ICC) Rules, namely, Uniform Customs and Practice for Documentary Credits are the rules generally acknowledged by related trade parties and the final publication came into life on 1 July 2007 is publication no: 600. Comparing with other payment terms, letter of credit transactions pre requisite a specialization. Without handling properly with a special care, letter of credits will not furnish any payment guarantee to the exporter neither do furnish any guarantee to the importer regarding the quality and supply of the goods they requested.

This paper focuses on the historical development of letter of credits, its definition together with the documents, discrepancies under letter of credit transactions and the latest advances in this field brought by UCP 600.

Keywords: Letter of Credit, UCP 600, ICC, Payment Terms

---

* Dr, Ali Polat

GİRİŞ

Uluslararası ticaret, sınıriçi ticarete oranla her zaman için daha riskli olarak algılanmıştır. Uluslararası ticaret işlemlerinin gerçekleştirilmesinde farklı kültürler, iş süreçleri, kanun ve düzenlemelerdeki farklılıklar ve dil problemleri ile birlikte, uluslararası ticaretin doğasından kaynaklanan bazı temel riskler bu alanı daha fazla etkisi altına almaktadır.

Yüzyıllar boyunca kendi ihtiyaçlarını karşılayacak enstrümanlar üretebilen uluslararası ticaret uygulayıcılarının bu riskli alanda kendilerini korumak adına ortaya çıkardıkları en önemli enstrümanlardan biri de akreditiflerdir. Akreditifler, modern kullanımı itibariyle, son yüzyılın ürünü olmakla birlikte, akreditifli ödemelerin geçmişi çok daha eskilere dayanmaktadır.

Yüklenilen malın bedelinin tahsil edilebilmesi ve satın alınan malın satış sözleşmesindeki şartlara uyum göstermesi taraflar açısından en asgari düzeyde yerine getirilmesi gereken hususlardır. Bunun sağlanması için alıcı ve satıcının güven duyduğu enstrümanlar olarak akreditifler ortaya çıkmıştır. Ancak gereken özen gösterilmediği takdirde akreditifler, ihracatçılar için gereken ödeme garantisinin sağlanması, ithalatçılar için ise talep edilen malın temin edilmesi noktasında pürüzler oluşturabilmektedir.

Akreditifli işlemlerde, mal, para ve belgelerin işleme konu olan alıcı ve satıcı ile banka, sigorta şirketi, gümrük, taşımacı vs. birimler arasındaki hareketi neticesinde süreç tamamlanmaktadır.

Taraflar arasındaki güven ilişkisi başta olmak üzere malın özelliği, tarafların gücü, ülkelerin riskleri, kullanılacak enstrümanın maliyeti vb. durumlar alıcı ve satıcının ödeme şekillerini (payment terms) belirlemesinde temel etken olmaktadır.

Ödeme şekilleri ile ilgili genel bir tasnif ve risk derecelendirmesi yapılsa da dünyanın farklı bölgelerinde bazı ödeme şekillerinin daha yaygın olduğu görülmektedir. Akreditifli ödemeler en yoğun şekilde Güney Amerika, Orta Doğu, Asya, Afrika ve Rusya'da kullanılmaktadır(SITPRO, 2003: 8).

Her ne kadar dünya genelinde açık hesap işlemlerde artış gerçekleşmiş olsa da akreditiflerin kullanımında da ciddi bir azalma yaşanmamaktadır. Hatta Orta Doğu'da akreditif kullanımı artmıştır(TO Lee, 2007: 1).Büyük firmaların bir kısmı açık hesap kullanımını yaygınlaştırsalar da ithalat ve ihracat işlemlerine yeni başlayan firmaların akreditif kullanmaları, akreditif kullanım oranını yine aynı tutmaktadır(Rorowitz, 2007: 8).

Yapılan araştırmalar akreditif işlemlerinin yıllık hacminin 1 trilyon doları geçtiğini göstermektedir (Klein, 2006: 1). Uluslararası ticaret konusu mal ve hizmetlerin

yaklaşık olarak yüzde 14'ünde akreditiflerin kullanıldığı da yine U.S. Department of Commerce tarafından tahmin edilmektedir(Rorowitz, 2007: 8).

Bu çalışmada akreditiflerin gelişimi, akreditifler altında ibraz edilen belgeler, rezerv konuları, akreditifli ödemeler için kullanılan Milletlerarası Ticaret Odası (MTO)'nın yayınladığı ve 1 Temmuz 2007 tarihinde kullanılmaya başlayan UCP 600 ve getirdiği yeniliklerle birlikte bu yeniliklerin akreditifli işlemler üzerine olan etkileri ele alınacaktır.

2. AKREDİTİFİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE TANIMI

2.1 Tarihsel Gelişim

Akreditifler (documentary credits/ letter of credits) ilk olarak “traveler’s letter of credit” adı ile yanında para taşımak istemeyen tacir ve gezginlerin ihtiyacını karşılamak amacıyla 18. yüzyılda kullanılmıştır. Ancak ilk oluşum sürecine bakıldığında rönesans ve reform dönemlerinde gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre, ilgili taraf bankasına yatırdığı para karşılığında mektup formunda düzenlenmiş ve muhabir veya acenteleri nezdinde ödenmek üzere akreditif metni hazırlanırdı. Lehtar parasını muhabirden alır ve bu aldığı tutar da metnin arkasına işlenirdi ve ödenen tutar ile masraflar için akreditif bankasının üzerine poliçe keşide edilirdi. Bu ilişkiye bakıldığında bir krediden çok ödeme özelliği ön plana çıkmaktadır(McKeever ve Ditcheva, 2006, library.law.columbia.edu, 20.03.2008).

Akreditiflerin poliçeli işlemlerle birlikte modern yapıya geçişleri 19. yüzyılın başlarına rastlamaktadır. İlk olarak 1840’larda Londra’da bankalar arasında uluslararası ticaret işlemleri ile ilgili olarak kullanılmıştır(Özalp, 2004: 370-373).

Ancak sistematik bir kurallar bütünü olarak en yaygın kullanımını MTO’nun 1933 yılında bu kuralları çıkarması ile meydana gelmiştir. 1933 yılından bu yana 5. revizyonla bugünlere gelinmiş ve en nihayetinde UCP 600 1 Temmuz 2007’de yürürlüğe girmiştir.

2.2 Tanımı

Akreditif, çeşitli dillerde farklı şekillerde ifade edilebilmekle birlikte hepsinde de kredi ibaresine yer verilmektedir. “letter of credit”, “documentary credit” ile eş anlamlı olarak kullanılmakta, bazen “bankers commercial letters of credit” ya da “documentary letter of credit” şeklinde de ifade edilmektedir.

Uluslararası ticarete yoğun bir şekilde kullanılan akreditif işlemleri, en basit haliyle bir “koşullu havale” olarak kabul edilmektedir. İthalatçı havale amiri olarak belirli koşullara uyulması kaydıyla ihracatçıya, yani havale lehtarına, belirli bir tutarın ödenmesi hususunda aracı müesseseye talimat vermekte; aracı müessese de bu talimatın şartları yerine getirildiği takdirde ödemeyi yapmaktadır. Bu işlemde,

koşulların belgelerle yerine getirilmesi hususu akreditiflerin en temel özelliği olmaktadır.

Akreditif işleminin birden çok bağımsız akitten oluştuğu yönünde bir görüşte bulunmaktadır. Bu akitler, hüküm ve sonuçları itibari ile birbirinden tamamen bağımsızdırlar(Reisoğlu, 1995: 12). Bu bağımsızlık nedeniyle birçok durumda ve işlemin niteliğine göre taraflar arasındaki ilişkinin netleştirilmesi, görev ve sorumlulukların belirlenmesi gerekmektedir.

Akreditifler çeşitli özelliklerine göre; kabilirücu/gayri kabilirücu, teyitli/teyitsiz, transfer edilebilir/transfer edilemez, standby, revolving, back to back vb. şekillerinde gerçekleşmektedir.

Akreditif türleri yapısal veya ödeme türleri itibariyle farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Yapısal bakımdan incelendiğinde akreditifler farklı şekilde tasnif edilirken ödeme yöntemleri itibariyle daha farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Akreditifler aynı zamanda hem yapısal özellikleri hem de ödeme şekillerinin bir bileşimi olarak var oldukları için gerçek uygulamada çok fazla alternatifler söz konusu olabilecektir.

Belgeli kredi olan akreditifler, genel kabul görmüş resmî enstrümanlar olmakla birlikte birçok ülke mevzuatında yer almamaktadır. ABD’de Uniform Commercial Code, Article 5’de olduğu gibi geniş kapsamlı düzenlemeler çok nadir bulunmaktadır(Schütze ve Fontane, 2001: 120-132).

Akreditifler özelliklerine göre farklı yapılar arz edebilmektedir. Örneğin ticari bir vesikalı kredi ile standby akreditif ödeme için ibrazı gereken belgeler açısından farklılık arz etmektedir. Standby akreditifte lehtar, ödeme için bir talepte bulunmalı ve bu talepte amirin işleme ilgili sorumluluklarını yerine getirmediğini ifade etmeli ve buna ilişkin belgeleri sunmalıdır(Schütze ve Fontane, 2001: 1-17).

Akreditiflerin bir finansal enstrüman olarak ödeme garantisi şarta bağlıdır. Bu noktada, belge riski (documentary risk), banka riski ve performans riski ilk düşünülmesi gereken hususlardır. Dolayısı ile bir akreditifin varlığı ödemenin garantisi anlamına gelmemektedir ve tam tersine bir çok akreditif aslında amir “ödemek” istediği için ödenmektedir(Wells, 2004: 40).

Satış sözleşmesi, belli malların teslimine ilişkin ticari sözleşmeyi, akreditif ise, aynı mallarla ilgili mali sözleşmeyi oluşturur. Satış sözleşmesi alıcı ile satıcı arasında akdedilirken ve alıcı ile satıcıyı birbirine karşı borç altına sokarken bankalar bu sözleşmelere taraf olmamakta ve dolayısı ile bağlı da bulunmamaktadırlar. Akreditifler, satış sözleşmesi konusu malların bedelinin ödenmesi amacıyla açılmalarına rağmen, bu sözleşmelerden tamamen bağımsızdırlar(UCP, 2007: Md4).

3. AKREDİTİF İŞLEMLERİNDE BELGELER

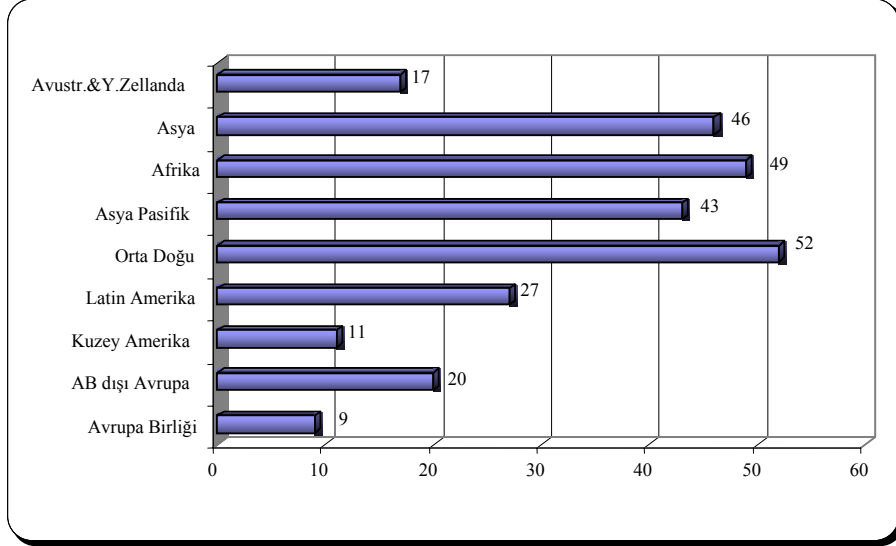
UCP 600, akreditifi bir enstrüman olarak arkaplandaki asıl satış sözleşmesi veya diğer sözleşmelerden ayrı olarak ele almaktadır. Akreditifte her ne şekilde olursa olsun bir sözleşmeye değinilmiş olsa bile bankalar böyle bir sözleşmeyle ilgilenmezler ve onunla bağılı değillerdir. Yine aynı şekilde UCP 600, bankaların malları, hizmetleri veya yapılan işleri değil, belgeleri göz önünde bulundurarak (belgeler üzerinden) işlem yapabileceğini ifade etmektedir(UCP 600, 2007: Md.5). Bu iki madde ise bankaların taraflar arasındaki ilişkiye, mala ve diğer hususlara bakmaksızın akreditif sözleşmesi kapsamında yapılması gerekenleri kontrol etmek, bu kontrolü de UCP ve ISBP kapsamında gerçekleştirmek yükümlülüğünde bırakmaktadır.

İngiltere’de yapılan araştırmalarda akreditif belgelerinin ilk ibrazda yüzde 50-60 oranında geri çevrildiği tespit edilmiştir. Bu alandaki maliyet ve tehlikelere dikkat çekmek için bazı çalışmalar yapılmakla birlikte vesaik reddi oranlarında bir azalma görülmemektedir. SITPRO tarafından yapılan araştırma neticesinde vesaik üzerinde yapılan en çok 13 hata tespit edilmiştir. Bu hataların bir çoğu ise düzeltilmesi çok kolay olan hatalardır. Bu durum ise akreditifli çalışan ihracatçıların bu işlemler için gerekli zaman ve kaynağı yaratmadıklarını ortaya koymaktadır. Sadece 2000 yılında İngiltere’de uygun olmayan vesaik ibrazı ile uğranılan zarar 113 milyon pound olup, bu rakama alternatif maliyet veya nakit akış sorunları dâhil değildir. Bunlara ters nakit akışı, alternatif ticaret imkânlarından uzaklaşma ve aynı zamanda memnun olmayan müşterinin kaybı (geciken belgelere bağılı olarak malların gümrükten çekilmesinin gecikmesi) da eklenmelidir(SITPRO, 2003: 2-14).

SITPRO tarafından 1989-1991 yıllarını kapsayan bir başka çalışmada ise açılan akreditiflerin yüzde 48’inin hata/kusur içerdiği ve akreditif tahtında ödemeyi güvenceye almadığı tespit edilmiştir. 2001-2002 yıllarında yapılan araştırmalarda vesaik reddinin yüzde 50-60 olması hâlâ ciddi sorunların varlığını göstermektedir.

4. AKREDİTİF KULLANIMI VE REZERV KONULARI

Akreditif kullanım amaçları firmadan firmaya farklılık arz etmektedir. Akreditif kullanımının ödeme yöntemleri içindeki yüzdesi bölgelere göre değişiklik göstermekte, en fazla kullanım yüzde 52 ile Orta Doğu ülkelerinde olurken AB ülkeleri, Kuzey Amerika ve Avustralya/Yeni Zellanda’da daha düşük kullanım oranları bulunmaktadır.

Şekil 1 Coğrafi Bölgelere Göre Akreditiflerin Kullanımı (%)

Kaynak: SITPRO, Report on the Use of Export Letters of Credit 2001/2002, s.9.
<http://www.sitpro.org.uk/reports/lettcredr/lettcredr.pdf> (26/11/2006)
 (Yararlanılarak çizilmiştir.)

MTO'na göre, akreditif karşısında belgelerin uygunsuzluğu yüzde yetmiş gibi yüksek oranlarda seyretmektedir. Bir çok durumda, ihracatçı firmalar ödememe riskine maruz kalmaktadırlar ve bunun da arka planında belgeler üzerinde gereken bilgilerin yer almaması bulunmaktadır. İhracatçılar, ödemelerini garantiye almak için akreditifleri kullanırken uygun olmayan belgelerin ibrazı ile bu garantiden yine kendileri mahrum kalmaktadırlar(Bergami, 2007: 42). UCP 500'de yer alan 7 madde (9.md, 13.md, 14.md, 21.md, 23.md, 37.md ve 48.md) MTO görüşlerinin yüzde 58'den fazlasının konusunu teşkil etmektedir(Bergami, 2007: 46). UCP 600 için henüz istatistiki bilgi sağlayacak bir süre geçmediği için UCP 600 kapsamında yer alacak sorunlu maddeler hakkında biraz daha beklenilmesi gerekecektir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, akreditif kapsamında güvence talep eden ihracatçı aynı zamanda en fazla hatayı yapan taraf olmaktadır. Bu nedenle hem ithalatçı hem de ihracatçı tarafın üzerinde anlaşmış oldukları akreditif metnine ve ilgili kurallara vesaikin uygunluğunu iyi bir şekilde kontrol etmeleri kendi yararına olacaktır.

Rezervlerle ilgili yapılan diğer bir araştırmada ise en fazla rezerv oranlarının fatura, poliçe, paketlenme listesi, konşimento, sigorta belgesi, menşe şahadetnamesi, denetim belgesi ve karantina belgesinde olduğu görülmüştür(Bergami, 2006: 8). Genel olarak ifade edilecek olursa, aslında rezerv konusunu teşkil eden belgelerin büyük bir kısmı

ihracatçı tarafından üretilen belgelerdir. Yani ihracatçı firmalar, büyük oranda kendilerinden kaynaklanan nedenlerle akreditif kapsamındaki haklarını riske atabilmektedirler. İngiltere’de ihracatçılar tarafından hazırlanan akreditif belgelerinde bankalar tarafından bulunan ilk rezerv konuları Tablo 2.3’te görülmektedir.

Tüm bu hataların önüne geçilebilmesi için risk yönetimi yaklaşımı akreditifli işlemlerde daha da önem kazanmaktadır. Kendine özgü, bağlayıcı kuralları ve MTO nezdinde gelişmiş bir veri bankası ile akreditifler, kendi şartları ve özellikleri kapsamında, riskten korunma enstrümanı olabileceği gibi aynı zamanda bir riske maruz kalma enstrümanı halini de alabilir(T.O. Lee, 2005: 138-140).

Tablo 1 Akreditif Belgelerinde Ortaya Çıkan Rezerv Konuları

REZERV KONUSU	NEDEN	SORUMLULUK
Uyumsuz bilgiler	Farklı dökümanlarda yer alan farklı bilgiler	İhracatçı
Belge Eksikliği	Akreditifte belirtilen belge yok	İhracatçı
Diğer	Diğer belgesel eksiklikler	İhracatçı, Üçüncü taraf (imalatçı, taşıyıcı vs.)
Geç İbraz	Yüklemeden 21 gün geçtikten sonra vesaikin ibrazı (ya da akreditifte belirtilen süreden)	İhracatçı
Taşıyıcının belirtilmemesi ve imza eksikliği	Taşıyıcı ismi konşimentoda belirtilmemiş veya taşıyıcı adına imzalanmamıştır.	Taşıma hizmet Sağlayıcısı
Yanlış bilgi	Belgeler üzerindeki bilgiler akreditif ile uyumlu değil	İhracatçı
Akreditifin vadesinin dolması	Akreditif vadesi dolduktan sonra belgelerin ibrazı	İhracatçı
Yanlış mal tanımı	Akreditifte yer alan mal tanımından farklı bir tanımın belgelerde yer alması	İhracatçı
Ciro’nun eksikliği veya yanlış yapılması	Konşimento, sigorta belgesi ve poliçe’nin ihracatçı veya diğer taraf tarafından cirolanmaması	İhracatçı veya sigorta şirketi
Geç Yükleme	Yükleme için verilen günden sonra yüklemenin yapılması	İhracatçı/taşıyıcı

Kaynak: SITPRO, Report on the Use of Export Letters of Credit 2001/2002, s.13.
www.sitpro.org.uk/reports/lettcredr/lettcredr.pdf (26/11/2006)

Akreditifin bu zorluklarına rağmen mala bağlı olarak özel zorlukları da bulunmaktadır. Örneğin petrol akreditifleri ile ilgili olarak işlem yapabilecek “petrol bankaları” şeklinde tabir edilen ve bu bilgi ve tecrübeye sahip, özel riskleri tanıyabilen sayılı bankalar bulunmaktadır(Francis, 2001: 5). Öte yandan, akreditifler uluslararası ticarete çok önemli araçlar olmakla birlikte etrafındaki dünyadan, taraflardan ve diğer unsurlardan bağımsız olarak düşünülemez. Çoğu durumda, belgelere ve üçüncü tarafların çalışmalarına bağlıdır. Dolayısı ile lehe bir akreditifin gelmesi toplam bir koruma sağlamamakta, iş daha yeni başlamaktadır(The BexA Guide to Letter of Credits, 2003: 15).

Şimdiye kadar gerçekleştirilen istatistiki çalışmalar akreditifli işlemlerdeki rezerv bildirim oranlarının yüzde 60-75 civarında olduğunu göstermektedir. Bunun arkaplanında ise iki saik yatmaktadır.

- Amir bankaların herhangi bir sorun çıkması ihtimaline karşı mümkün olduğunca çok rezerv bulma içgüdüğü,
- Amir bankaların özellikle son yıllardaki bir uygulama olarak rezervli vesaik için kesinti yaparak bu hususu akreditiflere özel bir madde ile eklemeleri,

İlk başta reddedilen vesaiklerin büyük bir kısmı aslında daha sonra kabul edilmektedir. Yapılan bir araştırmada 500 akreditif içinde incelenen belgelerin yüzde 73’ü rezervli olarak tespit edilmiştir. Ancak bu kadar yüksek rezervli vesaik oranına rağmen amirler hemen hemen tüm durumlarda lehtar bankaya ödeme yapmışlardır. Yani amir rezervleri kabul etmiş ve vesaikin reddi veya iadesi nerede ise sifra yakın bir oranda gerçekleşmiştir(Dolan, 2002:1-3).

Ancak bu durumun varlığı bile firmaların tahsil süresinin gecikmesine, bilanço yapılarının bozulmasına ve nakit akışını olumsuz etkilenmesine fazlası ile sebep olabilmektedir. Akreditifler ve rezerv konularında yeterli bilgi sahibi olmayan ihracat firmaları bazen bu enstrüman kapsamındaki alacaklarını “kesin” bir günde alacaklarını düşünerek buna göre nakit yönetimine gitmektedirler ki bu durum da firmaları ciddi anlamda riske sokabilecek unsurlardan birisidir.

Hem ulusal hem de uluslararası alanda akreditif ve finansman teknikleri üzerine farklı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda ana tema daha çok tanımlayıcı ve teorik özellikleri itibariyle bu enstrümanların kullanımı olmaktadır. Akreditifler kapsamında sunulan vesaikin uygun şartları taşıması için oluşturulan kontrol listeleri ve dikkat edilecek hususlar da diğer bir çalışma alanı olarak zikredilebilir(SITPRO, 2003: 8).

Akreditiflerle ilgili olarak vesaiklerin rezerv tahtında beklemeye alınmasının bir finansman tekniği olarak firmaları etkileyen ikincil boyutları da bulunmaktadır. Tüm rezervler kaldırılrsa ve ödeme gerçekleşse bile ihracatçı açısından nakit akışının olumsuz etkilenmesi ve buna bağlı olarak ödeme riskinin artışı sözkonusu olacaktır.

5. UCP 600: TEMEL FARKLILIKLAR VE GELECEK

İlk UCP broşürü, MTO'nun 1933 yılında Viyana'da toplanan 7. Kongresi'nde kabul edilmiştir. Daha sonra ise 1951, 1962, 1974 ve 1983 yıllarında yeniden gözden geçirilmiştir(Şanlı ve Ekşi, 2004: 79). 1993 yılında yürürlüğe giren 500 sayılı kurallar ise 1 Haziran 2007 tarihine kadar uygulanmış olup, 1 Haziran 2007'den itibaren ise UCP 600 yürürlüğe girmiştir.

1933 yılında akreditifi bir ödeme yöntemi olarak ortaya çıkaran hazırlık grubu bugün akreditifin bir ödemedeki kaçınma aracı olarak 21. yüzyıla miras kalacağını tahmin etmemişlerdir(Taneja, 2007: 56-57). Gerçekten de UCP'nin bir çok maddesi genellikle yanlış kullanım, yanlış yorum ve gereksiz sorun ve anlaşmazlıklar nedeni ile gereken ödeme vazifesini engelleyecek şekilde kullanılmıştır. Bu kullanım ise tarafların akreditif kullanımına olan talebinin azalmasına neden olmuştur.

UCP 400'den UCP 500'e geçerken piyasa talebine uygun farklılıklar getirilmiş ve bir çok sorun 500 sayılı broşür ile giderilmiştir. Ancak 500 sayılı broşürde negotiation (işira) konusu, 20(b) maddesi gereği orijinal dökümanın anlamı, "gecikmeksizin" ve "belgenin görünüşü (on its face)" şeklindeki ifadelerden ne anlaşılacağı konularında ciddi sıkıntılar ortaya çıkmaktaydı. "reasonable care, makul özen" ve "reasonable time, makul süre" kavramlarının bile anlaşılabilmesi için çok uzun bir süre geçmesi gerekmiştir.

Tüm bu sorunların üzerine Banco Santander ile Banque Paribas arasında yaşanan vadeli akreditif olayının eklenmesi ve mahkemenin tüm akreditif camiası açısından beklenmedik bir karar alması da UCP'nin itibarına gölge düşürmüştür. Bu olayda mahkeme, bir teyit bankasının vadeli bir akreditifi iskonto etmesinin bunu kendi riskine yaptığı ve ödeme vadesinden önce herhangi bir sahtecilik durumunda amir bankanın teyit bankasına ödeme yapmakla yükümlü olmadığı sonucuna varmaktadır.

Tüm bu arkaplan gelişmeleri ile birlikte; UCP 600'ün hazırlanmasında 5,000'den fazla öneri ve yorum ulusal komiteler tarafından sunulmuş, birçok taslak metin hazırlanarak incelenmek üzere gönderilmiş ve 450 üyeli MTO Bankacılık Komisyonu'na gönderilmeden önce 26 ülkeden 41 kişilik bir gruba (drafting group) sunulmuştur. Öte yandan ICC Bankacılık Komisyonu tarafından verilmiş olan 600'den fazla görüş ve diğer ilgili DOCDEX ve mahkeme kararları da yeni metnin hazırlanmasında gözden geçirilmiştir(Rowe, 2005: 67-68)

ICC'nin en son revizyonu olan UCP 600 yayını, UCP 500'e göre bir takım olumlu katkılar çerse de tüm sorunları ortadan kaldıracak bir mekanizma da sunmamaktadır.

Tüm teknik detaylar ve değişiklikler belirtilmemekle birlikte, temel olarak şu farklılıklardan bahsedilebilir (Özalp, 2007: 197-202; UCP, 2007: Md1-Md39)

- UCP 500’de değişik yerlerde ve dağınık bir şekilde yer alan bazı tanımlar derli toplu bir şekilde bir araya getirilmiş ve bir nevi sözlük maddesi oluşturulmuştur. (Md.2) Bu madde kapsamında Advising bank, Applicant, Banking day, Beneficiary, Confirmation, Confirming bank, Credit, Issuing bank, Nominated bank ile birlikte Honour, Complying Presentation, Negotiation, Presentation, Presenter tanımları da eklenmiştir.
- UCP 500’de yer alan bazı ifadeler bir maddede (Md.3) bir araya getirilmiş ve dönülemezlik, el yazısı ile imza ve onaylanma (legalized, visaed, certified), belgeyi düzenleyen tarafı tanımlamak için kullanılan ifadeler (first class, qualified, independent, official, competent, local), ile birlikte on or about, to-until, from-after ifadeleri ve bu ifadelerin ne anlama geldiği bu maddede ele alınmıştır.
- Bir akreditif dönülemez (irrevocable) olduğu belirtilmese dahi o akreditif dönülemezdir. (Md.3). Bu anlamda, revocable akreditifler en azından UCP 600 kapsamında standart olarak yer almamaktadır.
- Görevli banka gişesinde kullanımda olan bir akreditif aynı zamanda amir banka gişelerinde de kullanımdadır. UCP 500’de “freely negotiable” olarak geçen ifade “freely available” olarak değiştirilmiştir. Dolayısı ile herhangi bir banka gişesinde kullanımda olacak akreditif tüm yöntemlerle kullanıma açık hale gelmektedir. (Md.6)
- Amir bankanın yükümlülüğü (Md.7) ve teyit bankasının yükümlülüğü (Md.8) ayrı ayrı belirtilmiştir. Amir banka ibrazı karşılamakla, akreditifin başka bankada geçerli olması ancak bu bankanın da görevini yerine getirmemesi durumundaki yükümlülükleri de yine detaylı bir şekilde sıralanmıştır. (Md.7)
- En önemli değişikliklerden biri de vadeli ve kabul kredili akreditiflerde amir bankanın ödeme vadesinde yapacağı ödemenin iskonto işlemi yapıp yapmadığına bakılmaksızın ödeme vadesinde gerçekleştirilmesi yönündedir. (Md.7)
- Değişikliklere ilişkin yükümlülükler, değişikliklerin ret veya kabulünün nasıl belirleneceği ve bu ret veya kabul bildiriminin nasıl olması gerektiği de yeni bir madde ile kurala bağlanmıştır. (Md.10) Buna göre, UCP 500’de yer alan temel mantık korunmuş, bir değişikliğin kısmen kabulüne izin verilmeyeceği, kısmen kabulün değişikliğin reddedilmesi olarak görüleceği, bir değişiklikte yer alan ve belirli bir süre (örneğin 5 gün) içinde lehtarca reddedilmediği takdirde o değişikliğin yürürlüğe gireceğine ilişkin bir şart dikkate alınmayacaktır.
- UCP 600 kapsamında en önemli hususlardan birisi tüm akreditiflerin otomatikman iskontolo olmasıdır. Bir poliçeyi kabul etmesi veya vadeli ödeme

yükümlülüğüne girmesi için bir bankayı görevlendiren amir banka, görevli bankanın kabul ettiği bir poliçeyi veya girdiği vadeli ödeme yükümlülüğünü satın alması veya ön ödeme yapması için o görevli bankayı yetkili kılmaktadır. (Md.12)

- Belgelerin incelenmesine ilişkin standartlar ve uygun ibrazın belirlenmesi de yine UCP 500'deki gibi ayrı bir madde ile ele alınmıştır. (Md.14). Bir ibrazın uygunluğunun incelenmesi için ibraz gününü izleyen azami beş banka iş günü'ne kadar bankanın vesaik inceleme süresi bulunmaktadır. Öte yandan, rezervlerin azaltılmasına ilişkin yeni bir bakış açısı ve yorum getirilmiş, bu kapsamda “birebir aynılık” yerine “ters düşmeme” bakış açısı prensibi getirilmiştir. (Md.14)
- Yükleme tarihinden sonraki 21 takvim gününden daha geç olmamak kaydıyla, fakat her durumda akreditifin vade tarihinden geç olmamak üzere ibraz gerçekleştirilmelidir. Buradaki ibraz süresi orijinal belgeler için geçerlilik arz etmektedir. (Md.14)
- Bir taşıma belgesinin taşımacı, araç sahibi, kaptan veya kiralayandan başka herhangi bir tarafça düzenlenebileceği hükmü getirilmiştir. Buna göre lehtar da taşımacı veya taşımacının acentesi sıfatıyla taşıma belgesi düzenleyebilir.
- Rezervli/Uygun Olmayan Belgeler, Rezerv Kaldırma ve Bildiri ise yine özel bir madde ile (Md.16) belirlenmiştir. Genel çerçevesi aynı kalmakla birlikte, bankalarca gönderilecek red bildirisinin tek bir bildiri şeklinde olacağı açıkça ifade edilmiştir. Bu tek bildiri de hem standart bir içeriğe hem de ibraz gününü izleyen beşinci iş günü bitiminden geç olmamak üzere bir süreye bağlanmıştır.
- İbrazı şart koşulan her bir belgenin en az bir adet orijinali ibraz edilmelidir. Belgenin kendisi orijinal olmadığını belirtmediği sürece belgeyi düzenleyen orijinal görünümlü bir imzası, işareti, kaşesi veya etiketi belgenin orijinal olarak işleme alınmasını gerektirecektir. (Md.17)
- Taşıma belgelerine ilişkin hususlar ise her bir taşıma belgesi için ayrı ayrı belirtilmiştir (Md. 19'dan Md. 25'e kadar). Bu düzenlemelerle birlikte düşünülmesi gereken diğer bir husus ise SWIFT uygulaması ile gelen 44E ve 44 F alanlarının limanları göstermesidir.
- Bir akreditif bir taşıma belgesinin “clean on board” olması şartını içerse bile “clean” sözcüğünün bir taşıma belgesinde gözükmemesi gerekmektedir. Bu husus aynı ifade ile Md. 27'de açık bir şekilde belirtilmiştir.
- Sigorta Belgesi, Kapsamı ve tutarına ilişkin düzenlenen madde ile (Md.28) acenteye vekil (proxy) kavramı da eklenmiştir. Akreditifte istenen sigorta tutarı belirli bir yüzde oranı olarak belirtildiği durumda bu oranın asgari bir oran olarak anlaşılması gerekmektedir. Bir sigorta belgesi herhangi bir risk muafiyeti klotuna (exclusion clause) ilgi kuran bir kayıt içerebilir.

- Kısmi kullanımlar veya kısmi yüklemeler ile ilgili olarak, ibraz birden fazla taşıma belgesi takımından oluştuğu takdirde bu belgelerde gösterilen yükleme tarihlerinden en geç olanı yükleme tarihi olarak alınacaktır. (Md.31)
- Her ne kadar UCP 500 kapsamında da aynı husus yer alsada ayrı bir parağraf ile vurgu yapılan bir husus (Md.35) önem arz etmektedir. Görevli banka bir ibrazın uygun olduğunu belirlediği ve belgeleri amir bankaya veya teyit bankasına gönderdiği takdirde, görevli banka ibrazı karşılamış veya iştirat etmiş olsun olmasın, belgeler görevli banka ile amir banka veya teyit bankası arasında kaybolması halinde görevli bankaya veya lehtara korunma sağlanmaktadır. Bu kapsamda, amir banka veya teyit bankası ibrazı karşılamalı veya iştirat etmeli veya o görevli bankayı ramburse etmelidir.
- Terör eylemleri de mücbir sebeplere eklenmiştir. (Md. 36)

UCP 500'den UCP 600'a geçişin aynı zamanda yine MTO tarafından yayınlanan Uluslararası Standart Bankacılık Uygulaması (ISBP) ile birlikte düşünülmesi gerekmektedir. ISBP 645 no'lu yayın UCP 500'e yönelik olarak hazırlanmış ve UCP 600 ile birlikte yeni ISBP 681 yürürlüğe girmiştir. Yeni yayın hem içerik hem de madde sayıları itibarıyla tabii olarak farklılıklar içermektedir(Erdemol, 2007: 3-4).

SONUÇ

Uluslararası ticaret riskli bir alandır. Bu alanı düzenleyen ve tüm tarafları bağlayan Dünya çapında bir mahkeme ya da detaylı bir kanun bulunmamaktadır. MTO'nun 85 yıllık birikimi ve tecrübesinin bir yansıması olarak ortak bir zemin ve asgari müşterek olarak UCP ve ISBP kuralları oluşmuş ve bugünkü noktaya gelinmiştir.

Bu kuralların akreditiflere uygulanması ve MTO'nun bakış açısının anlaşılması bir çok işlem için en azından "standart" ve "belirli" bir ortam oluşturmuştur. Ancak, kuralların uygulanması ve anlaşılması, kurallara göre akreditif metinlerinin ve belgelerin hazırlanmasında süreç içinde yer alan tarafların hassasiyetleri ve bilgi düzeyleri de birbirinden farklılık arz edebilmektedir.

Bu farklılıklar ise akreditif enstrümanı ile ilgili olarak ödenmeyen bedeller, geciken ödemeler, çekilemeyen mallar ya da taraflar arasındaki anlaşmazlıklar olarak geri dönüş sağlamakta, enstrümanı maksadından uzaklaştırmaktadır.

UCP 600, daha önce ortaya çıkan bazı sorunların izale edilmesinde faydalı bir bakış açısı getirmiş olup özellikle belgelerin rezervlilik oranlarının azaltılmasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. UCP 600 kurallarının uygulanması henüz ilk yılını bile doldurmadığı için bu kurallara ilişkin sorunlar ve muhtemel yeni boşluklar üzerinde araştırma yapılması ve veri oluşması gereken konulardır.

Uluslararası ticaret taraflarına düşen ise bu mevcut kuralların akreditif işlemlerine uygulanmasında daha hassas davranması, akreditiflerin ve belgelerin bu kurallar ışığında hazırlanmasıdır.

KAYNAKÇA

BERGAMI, R.,(2006), “The Link Between Incoterms 2000 and Letter of Credit Documentation Requirement and Payment Risk” *Journal of Business Systems, Governance and Ethics*, Vol 1 No:4, December 2006, Victoria, Australia.

BERGAMI, R.,(2007), “Will the UCP 600 Provide Solutions to Letter of Credit Transactions?” *International Review of Business Research Papers*, Vol. 3No.2, June 2007.

DOLAN, J. F.,(2002), “Why high discrepancy rates do not discourage L/C use” *DC Insight* Vol.8 No.3 Summer 2002.

ERDEMOL, H., (2007) “A summary of the updated ISBP”, *DCInsight*, July-September 2007, Vol. 13, No:3

FRANCIS, J.,(2001), “A Banker’s Dilemma or Trade Practicalities?”, *LC Monitor*, Volume 3, Issue 8, August 2001.

H. KLEIN C., (2006) “Letter of Credit Law Developments” *Jenner&Block LLP*, Chicago, II,USA.

MCKEEVER, K. VE DITCHEVA, B. (2006), The Circular Letter of Credit <http://library.law.columbia.edu/CircularLetterOfCredit/mainPage.html> (20 Mart 2008)

ÖZALP A., (2004), **Dış Ticarete Teslim ve Ödeme Şekilleri**, İstanbul, Türkmen Kitabevi.

ÖZALP A., (2007), **Dış Ticaret’te Yeni Kurallar UCP 600’ın Kullanılması ve Akreditif**, İstanbul, Türkmen Kitabevi.

PALMER H., (2002) **Structured Trade and Commodity Finance**, Euromoney books, London.

REISOĞLU, S.(1995),**Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Akreditif**, Ankara.

ROROWITZ, R.(2007), “Letters of Credit” www.shippingdigest.com, (23 April 2007).

ROWE, M,(2005) “New Rules for LCs-but when?” **Trade Finance**, September 2005, Vol. 8, Issue 7, 2005.

SCHÜTZE, R., FONTANE, G., (2001), **Documentary Credit Law throughout the world, Annotated legislation from more than 35 countries**, ICC Publishing S.A, Paris, France.

SITPRO,(2003), Report on the Use of Export Letters of Credit 2001/2002, <http://www.sitpro.org.uk/reports/lettercredr/lettcredr.pdf> (29 Temmuz 2006).

ŞANLI C, EKŞİ N. (2004), **Uluslararası Ticaret Hukuku**, 3. Bası, İstanbul, Beta Yay.

T.O. L., (2005) “**International Trade Finance Risk Management**”, Toronto, Canada.

T.O. L., “LC Views Next Step”,
http://www.tolee.com/hml/lc_views_next_step.htm (29 Nisan 2007)

TANEJA, P. (2007), **Business Credit**, February 2007.

The BExA Guide to Letters of Credit, Bank of Scotland Payment & International Services, 2003.

UCP 600, **ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits**. International Chamber of Commerce. Publication No: 600.

WELLS, R. (2004), **Global Credit Management: An Executive Summary**, Hoboken, NJ, USA: John Wiley, & Sons, Incorporated.

